

Тайния български централен комитет, но той се опитва да наложи идеята за дуализъм с известния си Мемоар до султана.

И ето в тази объркана и разнопосочна политическа обстановка от Гюргево се чува гласът на учителя Тодор Запрянов, който безпощадно разобличава и клейми великосръбските антибългарски стремежи. Така всъщност започва сътрудничеството във в „Народност“. Най-напред там се появява негово писмо до редакцията⁹ по повод на един адрес в сръбския в. „Световид“ от страна на някакъв „Български отбор“ до черногорците, в който според Запрянов се съдържаха противобългарски идеи. Писмото отначало е било изпратено до редактора на „Световид“ А. Андрич, а след като там отказват да го публикуват, както става ясно от една по-късна дописка с дата 14 ноем. 1867 г., авторът го предлага на „Народност“. Това е началото на тодорзапряновата полемика със „Световид“, в която се намесват и други сръбски вестници. По този неблагоприятен спор, в който и двете страни си разменят груби нападки, взема отношение и Любен Каравелов със статията си „Сърби, българи, българският вестник „Народност“ и хърватският „Позор“¹⁰. Той се опитва да приключи спора и да помири спорещите като посочва и благородните им подбуди, и грешките им, които водят до крайности, като пише: „В 156 брой на „Позор“ излезе дописка от Дунава, насочена срещу „Народност“ и г. Запрянов, обаче и дописникът изпада в същата такава крайност в каквата и г. Запрянов. Той казва, че „Народност“, не е нищо друго освен френски орган, а г. Запрянов - турски шпионин. Познавайки както г. Запрянова, така и редактора на „Народност“, мога смело да кажа, че дописникът на „Позор“ лъже и че хвърля върху човека необоснована, клевета“¹¹.

Като разгръщаме днес страниците на „Народност“ ние също можем да възприемем тази каравелова позиция по отношение на Т. Запрянов, защото, както в първата си публикация, така и в другите, в които защитава българската кауза от домогванията на сръбския шовинизъм, Запрянов проявява искрена, синовна загриженост за съдбата на своето отечество. Но може би в полемичната си разгорещеност до известна степен преувеличава сръбската опасност. Все пак дописките му несъмнено са оказали своето влияние върху общественото мнение в емигрантските среди и сред българската интелигенция в родината. Тезата за близостта и единението на автора с народа, обоснована в една от дописките с неговия селски произход, с това, че мизерува рамо до рамо с братята си в чужбина и се труди за общото добро, не може да не накара българите да му признаят правото да защитава техните интереси. Заслужава уважение и старанието на Т. Запрянов непрекъснато да изтъква славното и героично минало на България като основа и стимул за